

KIRJALLINEN KYSYMYS 948/2008 vp

Kotiäänestykseen oikeutetun henkilön hoitajan samanaikainen mahdollisuus äänestää

Eduskunnan puhemiehelle

Kunnallisvaalilain 74 a §:ssä säädetään siitä, keneellä on oikeus äänestää kotiäänestyksessä.

"Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on vaikean vamman tai pitkäaikaisen sairauden vuoksi siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan (kotiäänestys) siinä kunnassa, jonka äänestysalueen vaaliluetteloon hänet on merkitty, niin kuin tässä luvussa säädetään. Muut äänioikeutetut eivät saa äänestää kotiäänestyksessä."

Kiertävien vaalitoimikuntien käytännön työssä on tullut esille tapauksia, joissa tällaisen kotiäänestykseen oikeutetun henkilön omaishoitaja olisi halunnut äänestää samalla kun hänen hoidettavansakin. Mutta kun lain pykälä kieltää, niin se ei ole ollut mahdollista. Vaalitoimikunnan jäsenten kertoman mukaan tämän esteen tultua ilmi

useampi henkilö oli todennut, että sitten se äänestäminen jää hänen osaltaan, koska matka äänestyspaikalle on kohtuuttoman pitkä.

Esiin onkin noussut toive lain muuttamiseksi niin, että kotiäänestykseen oikeutetun henkilön hoitaja voisi äänestää samalla kun hoidettavakin, kunhan siitä vain on etukäteen kutsuttaessa vaalitoimikuntaan ilmoitettu.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä välittömiin toimiin, että jo seuraavissa vaaleissa kotiäänestykseen oikeutetun omaishoitaja voi äänestää samalla kun hänen hoidettavansakin?

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Esa Lahtela /sd
Marjaana Koskinen /sd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Esa Lahtelan /sd ym. näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 948/2008 vp:

*Aikooko hallitus ryhtyä välittömiin toi-
miin, että jo seuraavissa vaaleissa koti-
äänestykseen oikeutetun omaishoitaja
voi äänestää samalla kuin hänen hoidet-
tavansakin?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Voimassaolevan vaalilain (714/1998) mukaan
äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on
siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äanes-
tys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman koh-
tuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta ko-
tonaan kotiaänestyksessä.

Kotiaänestykseen oikeutettu voi joissain ta-
pauksissa olla pysyvässä kotihoidossa siten, että
hänen avustajanaan tai hoitajanaan toimii hänen
lähiomaisensa, esimerkiksi puoliso. Nykyisen
lain mukaan tällainen avustaja tai omaishoitaja ei
ole oikeutettu kotiaänestykseen, jos hän kykenee
menemään äänestämään normaalisti ennakkoää-
nestyspaikalle tai vaalipäivän äänestyspaikalle.
Joissain tapauksissa kotiaänestykseen oikeutettu
tarvitsee kuitenkin jatkuvasti avustajan läsnä-

oloa kotona, joten jos liikunta- tai toimintarajoit-
teinen ja hänen avustajansa asuvat kaksistaan ja
avustaja menee äänestämään, hänen on järjestet-
tävä avustettavansa tueksi siksi aikaa joku väliai-
kainen avustaja.

Oikeusministeriössä on tiedostettu, että sano-
tunlaisia tilanteita esiintyy jonkin verran. Peri-
aat-teessa ratkaisu asiaan olisi se, että myös koti-
äänestykseen oikeutetun avustaja voisi äänestää
kotiaänestyksessä samalla kertaa kuin varsinai-
sesti kotiaänestykseen oikeutettu. Käytännössä
ongelmaksi muodostuu kuitenkin se, mihin vede-
tään raja sille, kuka muu tai ketkä muut kuin var-
sinainen kotiaänestäjä voisivat äänestää koti-
äänestyksessä. Toisaalta omaishoidon tuesta an-
netun lain (937/2005) 2 §:n mukaan omaishoita-
jalla tarkoitetaan hoidettavan omaista tai muuta
läheistä henkilöä, joka on tehnyt omaishoitosis-
muksen asianomaisen kunnan kanssa. Näin ollen
kotiaänestysoikeuden laajentaminen pelkästään
omaishoitosismuksen tehneisiin omaishoitajiin
saattaisi olla mahdollista. On kuitenkin huomatta-
tava, että tällainenkin kotiaänestysoikeuden laa-
jentaminen aiheuttaa lisätöitä äänestysten järjes-
tämisestä vastaaville vaalitoimikunnille ja sitä
kautta lisäkustannuksia kunnille.

Oikeusministeriö suhtautuu myönteisesti koti-
äänestysoikeuden laajentamisen omaishoitajiin
ja selvittää asiaa tarkemmin.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2008

Oikeusministeri Tuija Brax

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 948/2008 rd undertecknat av riksdagsledamot Esa Lahtela /sd m.fl.:

Tänker regeringen utan dröjsmål vidta åtgärder så en närstående vårdare redan vid nästa val har rätt att utöva sin rösträtt i samband med att den vårdbehövande röstar hemma?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt gällande vallag (714/1998) får en röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället förhandsrösta hemma.

Den som har rätt att rösta hemma kan i vissa fall varaktigt vårdas hemma så att hans eller hennes biträde eller vårdare är en nära anhörig, t.ex. maken eller maken. Enligt gällande lagstiftning får biträdet eller närstående vårdaren inte rösta vid hemmaröstningen, om han eller hon kan ta sig till förhandsröstningsstället eller röstningsstället på valdagen för att rösta. I vissa fall kräver vården av den som har rätt att rösta hemma kontinuerlig närvaro av en vårdare. Detta innebär att om den vars rörelse- eller funktionsförmåga är begränsad och hans eller hennes vårdare bor

tillsammans och vårdaren tar sig till ett röstningsställe för att rösta, måste vårdaren för den tid som röstningen tar ordna en tillfällig vårdare.

Justitieministeriet är medvetet om att ovan nämnda situationer förekommer till en viss grad. I princip skulle problemet kunna lösas genom att ge vårdaren möjlighet att rösta vid hemmaröstningen samtidigt med den som egentligen har rätt att rösta hemma. I praktiken är det dock svårt att dra gränsen för vem eller vilka som ska få rösta vid hemmaröstningen samtidigt med den som egentligen har rätt att rösta hemma. Enligt 2 § i lagen om stöd för närstående vård (937/2005) avses med närstående vårdare en anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära och som ingått ett avtal om närstående vård. På detta sätt skulle det kunna vara möjligt att utvidga rätten att rösta hemma så att den omfattar närstående vårdare som har ingått ett avtal om närstående vård. Det bör dock påpekas att utvidgandet av rätten att rösta hemma på detta sätt skulle orsaka extra arbete för valbestyrelserna som svarar för ordnandet av hemmaröstningar och därigenom tilläggskostnader för kommunerna.

Justitieministeriet förhåller sig positivt till utvidgande av rätten att rösta hemma så att den omfattar närstående vårdare och kommer att utföra en mer detaljerad utredning beträffande detta.

Helsingfors den 19 december 2008

Justitieminister Tuija Brax